

NELJÄ

ERILAISTA

OPPIJAA

nimis...
 on yhtä...
 oppijalle...
 tallelon...
 Oppijan tulee...
 kasvaakseen...
 itseohjautuvaksi...
 oppijaksi tun...
 oma tapansa...
 ja tietää...
 kehittymistarpe...
 Opetta...
 ohjaajan täytyy...
 ymmärtää,
 sama...
 oppimistilantee...
 voi olla use...
 erilaisia tapoja j...
 tyylejä hahmottaa...
 opittavaa asiaa.

Jokaisessa ihmisessä piilee paljon luovuutta ja henkisiä voimavaroja, jotka opetuksessa tulisi kaivaa esiin. Kun opiskelijoilta kysytään omia käsityksiä itsestä oppijoina, usein muistellaan negatiivisten kokemusten aikaansaamia turhautumisia; kun minä en ikinä opi kieliä... Näitä kokemuksia monilla on kouluajoilta. Ja nämä kokemukset eivät ole tulosta oppijan tyhmyydestä, vaan siitä, että käytetyt opetustyyli olivat sopimattomia. Aikuiskasvatuksen ensimmäinen tehtävä onkin muuttaa negatiiviset oppimiskokemukset vahvuuksiksi. Se on mahdollista ja itse asiassa opettajan tärkein tehtävä.

KOLBIN KEHITTELEMÄT OPPIMISTYYLIT

Aikuiskoulutuksen Maailman numerossa 1/97 käsittelin suosikkimielejärjestelmään perustuvaa aistikanava- eli VAK - (Visuaalinen-Auditiivinen-Kinesteettinen)-järjestelmää. Nyt esittelen oppimistyylikuvausta, joka perustuu David Kolbin aikuiskasvatuksessa varsin tunnettuun syklimalliin.

Ihminen oppii sosiaalistumiskokemusten avulla ratkaisemaan ongelmia hänelle tyypilli-

sellä tavalla, joita voi luonnehtia asteikolla *aktiivinen -reflektiivinen (kriittisen pohdiskeleva) ja toimiva-analyttinen(erittelevä)*. Jotkut ihmiset ovat neroja logiikassa, mutta heidän voi olla vaikeaa aktivoida itseään toimintaan. Matemaatikko voi arvostaa abstrakteja käsitteitä, kun taas runoilija saattaa arvostaa enemmän konkreettista kokemusta. Operatiivinen johtaja on sitoutunut ideoiden aktiiviseen soveltamiseen, kun taas luonnontieteilijä haluaa kehittää havainnointitaitojaan. Jokainen meistä on kehittänyt itselleen tyylin oppia, jossa on sekä etunsa että haittansa.

Tyylikuvaukset ovat tietenkin aina kärjistyksiä ja harvat oppi-

jat edustavat puhtaasti yhtä tyyliä. Samoin seuraavassa esitelmäni Kolbin ammattikuvaukset ovat kärjistettyjä, sillä nykyään lähes kaikissa ammateissa ovat painottuneet esimerkiksi kommunikointi- ja vuorovaikutustaidot paljon enemmän kuin oheinen kuvaus antaa ymmärtää. Myös ammattinimikkeiden ja oppiaineiden sisällä on paljon erilaisia suuntauksia, jotka edellyttävät erilaista osaamista.

PRAGMAATIKKO, KÄYTÄNNÖN TOIMIIJA (KONVERGENTTI OPPIMISTYYLI)

Tämä tyyli perustuu abstraktiin käsitteellistämiseen ja aktiiviseen kokeiluun. Konvergoijat

onnistuvat hyvin ongelmanratkaisussa, päätöksenteossa ja asioiden käytännön sovelluksissa. Tämä käytännön toimija on parhaimmillaan perinteisissä älykkyystesteissä, joissa täytyy löytää yksi oikea vastaus tai ratkaisu annettuun ongelmaan tai kysymykseen.

Konvergoija käsittelee tietoa hypoteettis-deduktiivisen (yleisestä yksityiseen etenevän) päättelyn avulla. Konvergoijat ovat usein kontrolloituja ilmiänsuuntaa ja tunteiltaan. He suosivat teknisiä tehtäviä ja ongelmia, eivät sosiaalisia tehtäviä. Heidän keskeisiä vahvuuksiaan ovat päätöksentekotaidot: uusien ajattelu- ja tekemismallien luominen, uusien ideoiden

testaaminen, parhaimman vaihtoehdon valinta ongelman ratkaisemiseksi, tavoitteiden asettaminen ja pääöksenteko. Amatit, jotka perustuvat tekniikkaan tai tieteeseen esimerkiksi kirjanpito, insinööritieteet ja lääketiede, edellyttävät konvergenttia oppimistyyliä.

POHTIJA (DIVERGENTTI OPPIMISTYYLI)

Divergentti oppimistyyli perustuu konkreettiseen kokemukseen ja reflektiiviseen (kriittisesti pohtivaan) havainnointiin. Divergoijan eli pohtijan vahvuudet ovat merkitysten ja arvojen kuvitteellisessa pohdinnassa ja tiedostamisessa. Pohtija tarkkailee mieluummin kuin toimii.

Mikä parhaiten luonnehtii sinun oppimistasi, miten kuvaisit omaa tyyliäsi oppia ja millainen opetustapa saa sinut oppimaan parhaiten?

Eva: Parhaiten asia jäsentyy minulle, jos kouluttaja käyttää kuvallista materiaalia.

Jollein hän ole sitten joku aivan loistava ihminen, joka saa elävyyden aikaan pelkästään

puhumalla. Myös keskustelumahdollisuus on minulle tärkeä. On mahtavaa, jos tunnelma on vapaa ja kaikki saavat heittää ideoita. Parhainta koulutuksessa on ryhmätyö ja erityisesti se, että ryhmiä vaihdetaan kaiken aikaa. Tällöin tulee valtavasti esille uusia näkökulmia. Siinä oppii joka päivä uutta myös itsiltä. Mä haluan oppijana pistää itseni peliin, se on väsyttävää ja rasittavaa ja sä oot illalla ihan puhki, mutta siinä joutuu oppimaan itse. Sanoisin niinkuin eräs kouluttajamme, että suomalainen koulumentaliteetti on sellainen, että opettaja on katederin takana ja oppilaat katselevat kun opettaja tekee työtä.

Alli: Mieluummin vain vähän kalvoja. Vaikka minäkin pidän visualisoinnista, en pidä siitä, että kouluttaja on kalvoihin sidottu. Ja kouluttajan on edettävä johdonmukaisesti. Minä teen visualisointia itse, teen itselleni muistiinpanoja, vaikka saisimme valmiin prujunkin. Se on minulle tyyppillistä ja pidän sillä tavoin itseni tark-

kaavaisena. Minä pidän elävistä luennoista, esimerkkejä elävästä elämästä kaipaakaan aina. Niitä esittävä henkilö saa monet jo aiemmin esille tulleet asiat, esimerkiksi historiasta, elämään. Ne saattavat selkiytyä vasta nyt.

luksen jälkeen mulla ei ollut matikan kanssa koskaan mitään ongelmia. Eikä opettaja saanut vuosien varrella sitä aikaan, mitä oma sisko muutamassa tunnissa."

Eva: Mä oon oppinu aina eniten, kun mä oon itte joutunut tekemään jotain tutkimusta ja opettamaan itse. Opettajien koulutusmetodeja on kiva tutkia ja on mahtavaa, jos ihmi-

"KUNNES SITTEN SISARENI NEUVOI..."

Eva on VAK-testien mukaan visuaalinen oppija ja Kolbin testin mukaan pohtija, divergoija. Allikin on pohtija, mutta VAK-testissä hänen tyylikseen paljastui visuaalisuuden lisäksi kineesteettisyys.

Muistuuiko mieleen joku tärkeä oppimiskokemus vuosien varrelta?

Alli: Minä muistan ongelmat matematiikassa. Algebra ei keskikoulussa mennyt mulle ollenkaan järkeen enkä oppinut koulussa yhtään mitään. Ajattelin jo, ettei tästä tule mitään, kunnes sitten yhden illan aikana mun sisareni neuvo mua ja sit mä tajusin, mikä on jippo. Tämän oival-

nen oppii vaikkapa yhden asian, mutta tekee sen jokaikinen päivä. Jotkut opettajat saavat luennoillankin aikaan suurta oppimista ja ottavat osanottajat huomioon.

Eli sinä olet sitä mieltä, että luento-opetuksessakin on mahdollista antaa oppijalle tilaa? Mitä se edellyttää opettajalta ja opetukselta?

Eva: Se edellyttää tietenkin sitä, että takana on tietoutta, mutta silti se jättää tilaa kommentoida, ottaa kantaa. Opettajan täytyy tietää tarkkaan kohdejoukkonsa. Että nämä ovat aikuisia ihmisiä ja näillä on itsellä kokemusta ja ideoita ja että myös opettaja saa energiaa oppijoiltaan, on valmis oppimaan itse. Että opettaminen on täydellistä vuorovaikutusta. Kauheinta on, jos joutuu pelkäämään opettajan puolesta, että mitenkähän se selviää ja säilyttääköhän se arvovaltansa."

SATU ÖYSTILÄ

Hän pärjää parhaiten tilanteissa, jotka edellyttävät vaihtoehtoisten ideoiden tuottamista, kuten aivoriihityöskentelyssä.

Pohtijat ovat tunnesuuntautuneita ja ihmisistä kiinnostuneita. Heillä on hyvin kehittyneet arvoihin liittyvät taidot, herkkyyys ihmisten tunteille ja arvoille sekä hyvä kuuntelutaito. He ovat hyviä informaation kerääjiä ja kykenevät moniselitteisten tilanteiden kuvitteelliseen pohdintaan.

Ihmissuhdeammattit kuten ohjaustyö sekä henkilöstöhallinto sopivat divergoijille, sillä niissä edellytetään kommunikaatiovalmiuksia, henkilökohtaisten suhteiden solmimiskykyä, herkkyyttä toisten tunteita ja arvostuksia kohtaan sekä intoa. Kolbin tutkimusten mukaan esimerkiksi hoitotiede, filosofia, mutta myös kielten opiskelu ja informaatiotieteet ja monet taideaineet sopivat hyvin pohtijalle.

TEOREETIKKO (ASSIMILATIIVINEN OPPIMISTYYLI)

Assimilatiivinen oppimistyyli perustuu abstraktiin käsitteellistämiseen sekä reflektiiviseen havainnointiin. Teoreetikko on vahvimmillaan induktiivisessa (yksityisestä yleiseen etenevässä) päättelyssä sekä kyvyssä tuottaa teoreettisia malleja, joissa erilaisista havainnoista dedutaan integroitu (yhteensuhteutettu) selitys.

Assimiloija ei ole kovin kiinnostunut ihmisistä, häntä kie-

tovat asiat ja abstraktit käsitteet. Ideoilta he eivät odota niin paljon käytännöllisiä tuloksia kuin käytännön toimijat eli konvergoijat. Tärkeämpää heille on teorian loogisuus ja täsmällisyys. Teoreetikon keskeisiä

osaamisalueita ovat ajatteluvaikeudet: informaation järjestäminen, käsitteellisten mallien rakentaminen, teorioiden testaaminen, kokeiden suunnittelu ja määrällisen aineiston analysointi. Suunnittelu- ja tutkimusalat, joihin sisältyy runsaasti faktatiedon keräämistä ja analysoimista sekä käsitteellistä mallintamista, edellyttävät assimilatiivista oppimistyyliä. Oppiaineista matematiikka, taloustiede, sosiologia, fysiikka ja kemia sopivat assimiloijalle.

TOIMIJA (AKKOMODATIIVINEN OPPIMISTYYLI)

Akkomodatiivinen oppimistyyli perustuu konkreettiseen koke-

mukseen ja aktiiviin kokeiluun. Tämän orientaation suurin vahvuus on tekemisessä, suunnitelmien ja tehtävien suorittamisessa ja uusien kokemusten hankkimisessa. Akkomodoija eli toimija kykenee riskintoon ja toimintaan. Hän sopii tehtäviin, joissa henkilön tulee sopeutua vaihtelevaan ympäristöön ja kyetä muuttamaan sitä. Tilanteissa, joissa teoria tai suunnitelmat eivät vastaa tosiasioita, toimijat hylkäävät teorian.

Akkomodajoijat pyrkivät ratkaisemaan ongelmia intuitiivisella yrityserehdys -menetelmällä luottaen enemmän toisiin ihmisiin informaation lähteenä kuin omaan analyttiseen kykyynsä. Toimijat viihtyvät toisten ihmisten kanssa, mutta joskus heitä pidetään hiukan kärsimättöminä ja ehkäpä hyökkäävinäkin.

Toimijat sopivat tehtäviin, joissa edellytetään päämääriin sitoutumista, mahdollisuuksien etsimistä ja ihmisten kanssa työskentelyä, toisiin vaikuttamista ja toisten johtamista. Kolbin mukaan esimerkiksi sosiaalityössä ja opetuslalla työskentelevät ovat usein tyyliltään akkomodoijia. Oppiaineista lähinnä akkomodoivaa tyyliä edustavat kaupalliset aineet, esimerkiksi markkinointi ja johtaminen.

SATU ÖYSTILÄ
KUVAT ANTERO AALTONEN

David Kolb, *Experiential Learning*, 1984.

OPI OPPIMAAN -ARTIKKELISARJA

Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen ja Aikuiskoulutuksen Maailman yhteistyösarja Opi oppimaan jatkuu lehden seuraavissa numeroissa. Tulevilla kerroilla käsitellään muistia ja muistiinpanotekniikoita, lukemista ja kirjoittamista, reflektointia ja ja ohjaajan merkitystä oppimistaitojen kehittämisessä.

Lisätietoja: suunnittelija Tiina Front, Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskus, p. 03-215 7507, email: tytifr@uta.fi.